

Komentari Hrvatskog Telekoma d.d. u okviru javne rasprave o prijedlogu rješenja o izmjeni analize tržišta pristupa javnoj komunikacijskoj mreži na fiksnoj lokaciji za privatne i poslovne korisnike, u dijelu koji se odnosi na regulatornu obvezu transparentnosti

U okviru javne rasprave koju je Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (dalje u tekstu: HAKOM) otvorila dana 24. rujna 2012. godine o prijedlogu rješenja HAKOM-a, o izmjeni odluke Vijeća HAKOM-a, klasa: UP/I-344-01/10-01/456, ur.broj: 376-11-10-25 i pripadajućeg dokumenta „*Analiza tržišta pristupa javnoj komunikacijskoj mreži na fiksnoj lokaciji za privatne i poslovne korisnike*“ (dalje u tekstu: Odluka o analizi tržišta pristupa), Hrvatski Telekom d.d. (dalje u tekstu: HT) ovim putem dostavlja svoje komentare u otvorenoj javnoj raspravi.

HT se u cijelosti protivi predloženom rješenju, iz niže navedenih razloga.

- produljenje roka nakon kojeg HT može primijeniti postupak naplate potraživanja, odnosno aktivirati instrumente osiguranja plaćanja i privremeno obustaviti pružanje usluge

Predloženim rješenjem HAKOM mijenja Odluku o analizi tržišta pristupa u dijelu koji se odnosi na regulatornu obvezu transparentnosti, na način da produljuje rok nakon kojeg je HT ovlašten privremeno obustaviti pružanje usluge operatoru korisniku koji ne podmiri bilo koji dugovani i nesporni račun za usluge koje proizlaze iz Standardne ponude za uslugu najma korisničke linije, sa 30 na 60 dana od zaprimanja pismene opomene.

Člankom 5. stavak 1. te člankom 7. stavak 1. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN 73/08,, 90/11; dalje u tekstu: ZEK) propisano je da je HAKOM nacionalna regulatorna agencija za obavljanje regulatornih i drugih poslova „*u okviru djelokruga i nadležnosti propisanih ovim Zakonom...*“. HAKOM je po utvrđenju nedostatne djelotvornosti tržišnog natjecanja na određenom mjerodavnom tržištu elektroničkih komunikacija, a u skladu sa člankom 56. ZEK-a, ovlašten odlukom o određivanju operatora sa značajnom tržišnom snagom odrediti istom, između ostalog, i obvezu transparentnosti.

Sadržaj obveze transparentnosti propisan je pak člankom 58. ZEK-a, koji HAKOM-u daje ovlast da naloži operatoru sa značajnom tržišnom snagom da:

1. učini javno dostupnim određene podatke (npr. računovodstvene podatke, tehničke specifikacije, mrežne značajke, rokove i uvjete ponude i uporabe te cijene);
2. objavi standardnu ponudu na temelju koje operatori neće biti obvezni plaćati dodatne troškove koji nisu nužni za pružanje zatražene usluge; te
3. daje ovlast da provodi postupak izmjene standardne ponude u svrhu provedbe regulatornih obveza koje određuje u skladu sa ZEK-om.

Hrvatski Telekom d.d.

Adresa Savska cesta 32, 10 000 Zagreb

Kontakti telefon: +385 1 491-1000; faks: +385 1 491-1011;

Internet: www.t.ht.hr

Poslovna banka 2360000-1101310875 (Zagrebačka banka d.d. Zagreb); OIB: 81793146560

Nadzorni odbor M. Klein - predsjednik

Uprava I. Mudrinić – predsjednik, N. Hentges, dr. sc. D. Dogan, B. Poldrugač, I. Jolić Šimović

Registar Trgovački sud u Zagrebu, MBS: 080266256;

trgovačkih temeljni kapital: 8.188.853.500,00 kuna; ukupni broj dionica: 81.888.535;

društava nominalni iznos jedne dionice: 100,00 kuna

HAKOM je obveze opisane u članku 58. ZEK-a, a koje čine sastavni dio obveze transparentnosti, propisao HT-u Odlukom o analizi tržišta pristupa, kojom je HT određen operatorom sa značajnom tržišnom snagom. Međutim, a kao što je to HT u više navrata dosad isticao, propisivanjem postupka i rokova naplate potraživanja HAKOM izravno ulazi u područje obveznopравниh odnosa između HT-a kao prodavatelja usluga i operatora korisnika kao kupaca istih te na taj način utvrđuje sadržaj uvjeta pod kojima je HT ovlašten pružati usluge.

Nastavno na navedeno, HT smatra kako **rok koji je predmet izreke prijedloga rješenja HAKOM-a, uopće ne bi trebao biti predmet regulacije od strane HAKOM-a.**

No, neovisno o prethodno navedenom, čak kad bi predmetni rok i mogao biti predmet regulacije od strane HAKOM-a, da bi HAKOM bio ovlašten odlučivati o njegovom produljenju, morali bi prethodno biti ispunjeni ZEK-om propisani uvjeti za izmjenu Odluke o analizi tržišta pristupa, obzirom da produljenje roka za aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja i privremenu obustavu pružanja usluge, suštinski mijenja uvjete u kojima HT posluje i dodatno povećava njegov rizik poslovanja.

Slijedom navedenog, HT smatra da se **predmetni rok može produljiti samo** uz ispunjenje člankom 52. ZEK-a propisanih pretpostavki, odnosno **ako rezultati iznova provedene analize mjerodavnog tržišta opravdavaju potrebu za izmjenu već određenog roka, u okviru već određene regulatorne obveze.** Ono što je neizvjesno, jest pitanje da li je HAKOM doista iznova proveo izmjenu analize tržišta pristupa na način predviđen ZEK-om.

Naime, iz obrazloženja prijedloga rješenja koje je predmet ove javne rasprave **nije razvidno koje su okolnosti nastale na tržištu pristupa, a koje bi imale tako značajan utjecaj na regulatornu obvezu transparentnosti da bi opravdale produljenje roka.** Jedini razlog HAKOM-a za navedeno produljenje jest usklađenje predmetnog roka na ovom tržištu s rokovima koji su utvrđeni rješenjem HAKOM-a od 3. studenog 2010.g.¹ Jedini dokaz koji govori u prilog produljenju jest pretpostavka HAKOM-a kako „*na predmetnom tržištu ne postoje nikakve drugačije okolnosti koje bi opravdavale drugačiji, odnosno kraći rok...*“² Time postaje izvjesno da HAKOM nije proveo zakonom propisani ponovni postupak analize tržišta pristupa. Da je iznova provedena analiza tržišta pristupa, onda bi bilo razvidno kako su se okolnosti (financijska i gospodarska situacija u RH, problem nelikvidnosti i discipline plaćanja) od donošenja rješenja HAKOM-a 3. studenog 2010.godine do donošenja ovdje predloženog rješenja, značajno izmijenile, na način da sasvim sigurno opravdavaju kraći rok od onog utvrđenog rješenjem HAKOM-a od 3.studenog 2010. godine.

Predloženi rok od 60 dana za privremenu obustavu pružanja usluge za HT je izrazito otegotan i u bitnome mijenja poziciju HT-a u odnosu na onu koja postoji uz inicijalno predviđen rok od 30 dana. Ovime se produljuje financijska izloženost HT-a na četiri i pol mjeseca (uključivo mjesec u kojem je usluga bila pružena), a da mu se pritom ne osigurava dodatna zaštita postojećih potraživanja.

¹ Klasa: 344-01/10-01/47, ur.broj: 376-11-10-26

² Str. 2, poglavlje 4. prijedloga Rješenja

Usluga se pruža 60 dana nakon isteka roka dospjeća plaćanja, bez mogućnosti naplate iz instrumenata osiguranja plaćanja i bez mogućnosti obustave usluge za koju je nesporno potraživanje dospjelo, a ostalo nenaplaćeno. Time se rok dospjeća plaćanja *de facto* produljuje operatorima s 30 **na minimalno 90 dana**, budući da je operator kao dužnik u roku od 90 dana od dana izdavanja računa ovlašten dobrovoljno ispuniti svoju novčanu obvezu prema HT-u, bez da HT kao vjerovnik ima mogućnost prije isteka predmetnog roka namiriti svoja potraživanja.

Posljedica ovakve dosadašnje regulacije (režima 30+60 dana) jest ta da gotovo niti jedan operator ne podmiruje svoje obveze prema HT-u unutar rokova dospjeća, pa tako prosječan rok u kojem operatori, a ujedno i najveći dužnici HT-a, ispunjavaju svoje novčane obveze prelazi 154 dana³, dok ukupni dug dospjelih potraživanja stalno raste i trenutno prelazi 150 milijuna kuna.

Na ovaj način HT je stavljen u poziciju kreditiranja drugih operatora te se u predmetnom razdoblju nema mogućnosti naplatiti od operatora dužnika niti ima mogućnosti prestati mu pružati usluge za koje nije plaćeno dugovanje, a dugovi operatora se gomilaju. Ukoliko se pritom uzme u obzir da je dosadašnja praksa pokazala kako prilikom ulaska u ugovorni odnos operatori korisnici u pravilu najčešće dostavljaju HT-u kao instrument osiguranja plaćanja bjanko zadužnicu (koja za HT predstavlja najrizičniji instrument osiguranja plaćanja), razvidno je da je rizik naplate unaprijed „dodijeljen“ HT-u, a što je u izravnoj koliziji s obvezom poslovnog subjekta da upravlja svojim kreditnim rizikom.

Slijedom navedenog, ukoliko se konačnim rješenjem u ovom predmetu rok nakon kojeg HT ima pravo primijeniti postupak naplate potraživanja iz dostavljenih instrumenata osiguranja plaćanja roka te rok nakon kojeg HT ima pravo privremeno obustaviti pružanje usluge produlje na 60 dana, tada HT smatra da je **predmetno konačno rješenje nužno nadopuniti odredbama kojima bi HT osigurao svoju ukupnu financijsku izloženost u trajanju od četiri i pol mjeseca**. Isto tako konačnim rješenjem nužno je definirati kako je operator korisnik dužan dostaviti HT-u bankarsku garanciju, koja bi morala, a radi podizanja kvalitete predmetnog instrumenta osiguranja plaćanja, pokrivati iznos dvomjesečnog potraživanja HT-a prema operatoru, na predmetnom tržištu. Ovakva obveza išla bi ujedno u prilog operatorima korisnicima budući da bi HT mogao naplatiti svoja potraživanja pomoću bankarske garancije bez potrebe za aktivacijom zadužnice, a čime bi se operatorima osigurao kontinuitet u poslovanju.

Dodatno, HT smatra da **predložena regulacija odstupa od novog Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi** (NN br. 108/12) koji predviđa obvezu poduzetnika ugovoriti rok ispunjenja novčane obveze do 60 dana. Štoviše, isti utvrđuje da su odredbe ugovora kojima bi se ugovorio rok ispunjenja novčanih obveza duži od 60 dana ništete, ako na temelju okolnosti slučaja, a posebno trgovačkih običaja i naravi predmeta obveze, proizlazi da je takvom ugovornom odredbom, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzročena očigledna neravnopravnost u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu vjerovnika. Iako predloženom regulacijom HAKOM-a ugovoreni rok plaćanja ne prelazi 60 dana, faktično proizlazi da su stvarni rokovi plaćanja izvan okvira od 90 dana, zbog nemogućnosti aktivacije instrumenata osiguranja plaćanja i pokretanja

³ prema podacima zaključno s mjesecom srpnjem 2012. godine

postupka prisilne naplate odmah po dospijeću potraživanja. U tom smislu, smatramo da je **HT stavljen i u diskriminirajući položaj**, obzirom da je spomenuti režim (30+60dana) predviđen isključivo u odnosu na operatore korisnike, dok je rok ispunjenja novčanih obveza koje HT ima prema operatorima ugovoren u kraćem trajanju.

Iz svega navedenog, može se zaključiti kako predloženo uređenje nije niti u skladu s politikom ove države koja nastoji iznaći rješenje za smanjenje nelikvidnosti, odnosno suzbiti široko prisutno kašnjenje dužnika u ispunjavanju svojih novčanih obveza prema vjerovnicima, a što najbolje pokazuje sam Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi. Umjesto da se uvede financijska disciplina na tržištu elektroničkih komunikacija te da oni operatori koji nisu u mogućnosti podmirivati svoja dugovanja, provedu financijsko restrukturiranje, odnosno konsolidiraju svoje financijsko stanje i nastave s poslovanjem, predloženom regulacijom potiče se da operatori dužnici, uzimajući i dalje nove usluge, konstanto povećavaju iznose dospjelih, a neplaćenih dugovanja prema HT-u, kao svom glavnom dobavljaču. Na ovaj način operatori povećavaju kako svoju, tako i nelikvidnost ostalih dobavljača s kojima posluju. HT smatra kako upravo navedeno izaziva ozbiljne poremećaje na tržištu te dovodi do ugrožavanja daljnje liberalizacije tržišta elektroničkih komunikacija, u smislu poticanja onih operatora koji pokazuju potencijal kroz odgovornost u svojem poslovanju.

- u odnosu na zamjenu riječi „privremeno rješenje HAKOM-a od 25. svibnja 2010.g.“ riječima „konačno rješenje HAKOM-a od 3. studenog 2010.g.“

Predloženim rješenjem HAKOM mijenja Odluku o analizi tržišta pristupa u dijelu koji se odnosi na regulatornu obvezu transparentnosti, na način da zamjenjuje riječi „privremeno rješenje HAKOM-a od 25. svibnja 2010.g.“ riječima „konačno rješenje HAKOM-a od 3. studenog 2010.g.“

U obrazloženju prijedloga rješenja ne navodi se zašto se vrši zamjena privremenog rješenja HAKOM-a od 25. svibnja 2010.g. onim od 3. studenog 2010.g. Štoviše, rješenjem HAKOM-a od 3. studenog 2010. godine određeno je produljenje roka za privremenu obustavu pružanja usluge isključivo na, u predmetnom rješenju, izričito nabrojanim tržištima (u koje ne ulazi ovdje mjerodavno tržište pristupa) te iz razloga nastupa okolnosti koje su postojala u vrijeme analize predmetnih tržišta.

HT se protivi da se rok predviđen rješenjem HAKOM-a od 3. studenog 2010. godine sada automatizmom ujedno primjeni i na tržište pristupa, koje uopće nije obuhvaćeno rješenjem od 3. studenog 2010. godine i za koje produljenje ne postoji obrazloženje, a sve kako je to već naprijed prethodno obrazloženo.

Hrvatski Telekom d.d.
15. listopada 2012.